

Αγιορείτικες μορφές που ασκήθηκαν και ασκούνται στην Αθωνίτικη Βίγλα

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Κατά την φετεινή ιεραποδημία μου στον ιερό Άθωνα είχα την ευκαιρία να επισκεφθώ την περιοχή της Βίγλας και να γνωρίσω από κοντά τον κελιώτικο μοναχισμό, που είναι μια άλλη μορφή του Αγιορείτικου μοναχισμού. Σαν ελάχιστο φόρο τιμής στους άοκνους εργάτες της άσκησης και της προσευχής, που κατοίκησαν σε αυτή την αγιασμένη περιοχή, που “εγεώργησαν το άγονο της ερήμου” με τα δάκρυα και τους εκ βάθους στεναγμούς των, είναι τα άρθρα που ακολουθούν.

Ευχαριστούμε τους αξιοσέβαστους πατέρες που μας φιλοξένησαν και μας χάρισαν μυστικές πρωτόγνωρες εμπειρίες μέσα από την ησυχαστική λειτουργική τους ζωή.

Βίγλα η ανεμόεσσα και το Ησυχαστήριο του Αγίου Μηνά,

Η ευρύτερη περιοχή της Βίγλας βρίσκεται στο νότιο άκρο της Αθωνικής χερσονήσου και μοιάζει με οροπέδιο-μπαλκόνι πάνω από την θάλασσα.

Την δέρνουν οι άνεμοι αλύπητα. Τα σπιτάκια-καλύβες είναι χτισμένα μέσα σε «γούβες»-κοιλώματα της γης για να προστατεύονται όσο είναι δυνατόν από τους σφοδρούς ανέμους.

Το νοτιότατο άκρο της Βίγλας φιλοξενεί το Ησυχαστήριο του Αγίου Μηνά το οποίο σχεδόν «κρέμεται» στην άκρη του βράχου. Το Ησυχαστήριο αυτό βρίσκεται σε ύψος 250μ. επάνω από το νοτιο-ανατολικό ακρωτήριο της χερσονήσου του Άθωνος. Στο θαλάσσιο σημείο αυτό, το 492 π.Χ. ο Μαρδόνιος εκστρατεύοντας εναντίον της Ελλάδας απώλεσε το ένα τρίτο του στόλου του, τριακόσια πλοία και είκοσι χιλιάδες στρατό.

Το κελί βρίσκεται στο νότιο άκρο της Βίγλας με καταπληκτικά προτερήματα. Είναι στο χείλος του γκρεμού. Αλλά ενώ κάστρο και βράχος το προστατεύει από βορρά, αποκλείοντας όμως την θέα προς τα εκεί, την έχει απεριόριστη προς την ανατολή, το νότο και την δύση. Είναι μπαλκόνι πραγματικό πάνω από το Βόρειο Αιγαίο, με την Σμύρνα, την λιλιπούτεια βραχονησίδα κάτω στα γκρεμοπόδαρά του, που τα γλείφουν, τα δέρνουν, τα χτυποκοπούν αενάως κι' από καταβολής κόσμου την συνοδεία ήχων, τόνων και συνθέσεων, που τις ξέρουν και τις παράγουν τα κύματα και οι ασκοί του Αιόλου.

Μόνιμο ενδιαίτημα των φρυκτωρών, η σημαντική προϊστορία του. φωτοανάμματα, ειδοποιητικά, συνθηματικά, συμβολικά. Ήταν ο μοναδικός τηλεγράφος, ο πολύτιμος και αναγκαίος ασύρματος, διαβιβαστής και μεταδότης των ανθρώπων των εποχών εκείνων. Από της Άσίας τα ψηλώματα και της Ιωίας τα παράλια και τις ακτές, οι φρυκτωρίες διαδέχονταν η μια την άλλη : Ίμβρος, Λήμνος, Ακράθως, Σιθωνία, Κασσάνδρα, και οι ακροπόλεις των πόλεων της Ελλάδος, για τα απέναντι συμβαίνοντα του Τρωϊκού πολέμου. Για των Αχαιών τα κατορθώματα και του Αχιλλέα τους θυμούς και του Οδυσσέα τις πονηριές, για τα της πτώσεως του Ιλίου.

Τέτοιος δέκτης και πομπός ήταν επί Βυζαντινών τούτη εδώ η Βίγλα. Και η ιστορία και η παράδοση συνεχίστηκαν, μέχρι ότου στέκι και καραούλι μόνιμο και παρατηρητήριο ολοκλήρου του Βορείου και κεντρικού Αιγαίου έγινε το κελλί τούτο του Αγίου Μηνά επί κατοχής των Γερμανών, που λίγο παραπέρα έστησαν το φοβερό τους πυροβόλο εναντίον παντός ύποπτου πλέοντος ή νηχομένου στόχου.....» (Επίσκοπος Ροδοστόλου Χρυσόστομος).

Το εκκλησάκι του Αγίου Μηνά.

Ένα διόρωφο κελί κτίσθηκε εις τα τέλη του 19ου αιώνας, το οποίο εκάηκε από κεραυνό. « Εις τα 1933, όπως αναφέρεται σε λίθινη επιγραφή, κτίσθηκε ο Ιερός Ναός του Κελλίου, επ' ονόματι του Μεγαλομάρτυρος Μηνά (εορτάζει 11 Νοεμβρίου), καθώς και δεύτερος όροφος του Κελλίου στη βόρεια πλευρά, που κάηκε και πάλιν από κεραυνό, διασωθέντος ως τόσον του Ναού. Ο Ναός ούτος, εκτίσθη παρά τινος Μοναχού Μηνά, το δε ξυλόγλυπτον τέμπλον, θύρες και παράθυρα είναι έργα του γέροντος εκείνου, αρίστου οντως ξυλουργού».

«Είναι τόσο χαριτωμένο και καλοκτισμένο το εκκλησάκι αυτό. Έχει τέμπλο με λεπτοτορνευμένους τους ξυλοκιονίσκους του, με ένθετα ψηφιδογράμματα στις επιφάνειές του και διάφορες άλλες ποικιλσεις που σε καταθέλγουν. Και οι ιερές εικόνες προδίδουν την ικανότητα και το χάρισμα αξιόλογου καλλιτέχνη αγιογράφου. Μολονότι νέας τεχνοτροπίας σε εμπνέουν και σε συγκινούν».

Το αριστουργηματικά μαρμάρινο δάπεδο του Ναού (1997-1998) είναι έργο του Μοναχού Ιωσήφ, με ακριβέστατα γεωμετρικά ψηφιδωτά. Οι παραστάσεις που απεικονίζονται είναι: στο κέντρο υπάρχει ένθετη μία πέτρα από το όρος Σινά, ώστε ο τόπος να είναι τόπος Σινά - τόπος προσευχής. Γύρω, υπάρχει αριστοτεχνικός πλοχμός, αρχαίο σχέδιο, με χρωματικές επιλογές που παραπέμπουν στις φυλές των ανθρώπων και την ευκτέα αγάπη και ομόνοια αυτών. Στις γωνίες του δαπέδου, απεικονίζονται τέσσερα δελφίνια, θαυματουργικώς παρόντα σε βίους Αγίων. Επίσης, υπάρχει η επιγραφή, μία λέξη πλάϊ σε κάθε δελφίνι· Ιωσήφ αιτεί έλεος, 1997, μία αιώνια παράκληση.

Οι οικήτορες του Ησυχαστηρίου.

Γέρο Ιάκωβος.

Προερχόμενος από τους Ματθαϊικούς της Αττικής, περιπλανήθηκε για κάμποσα χρόνια σε διάφορα μέρη του Όρους και τελικά εγκαταστάθηκε εδώ και έγινε Γέροντας της διπλανής Καλύβης της Αγίας Σκέπης τον Απρίλιο του 1966. Είχε τα κλειδιά της εκκλησίας και άναβε τα καντήλια και το φρόντιζε. Στο κελλί και στην από κάτω σπηλιά έζησε και ασκήτεψε ο Γέροντάς του Ματθαίος, που έγινε αργότερα επίσκοπος Βρεσθένης και αρχηγός της παρατάξεως των Ματθαϊικών. Αργότερα ο Γέροντας Ιάκωβος έφυγε για τα Κατουνάκια και εγκαταβίωσε στην Καλύβα «Γέννησις του Χριστού» όπου κοιμήθηκε τον Μάρτιο του 1980.

Γέροντας Γαβριήλ Λαυριώτης

Αξιολύπητα ιδιόρρυθμος στις σκέψεις και ασθενικός σε σωματικές δυνάμεις αδιαφόρησε τόσο για την συντήρηση του κελλιού, που παρά λίγο να ερειπωθεί. Μετά από ελάχιστα έτη διαβίωσης, ανίκανος να αυτοεξυπηρετηθεί επανήλθε στην Μονή της Λαύρας στην οποία με την ανοχή και την μεγαλοψυχία της αδελφότητας διέμενε «ως ζηλωτής ἄτρεφόμενος και περιθαλπόμενος όπως όλοι οι γηροκομούμενοι αδελφοί, χωρίς όμως να συμμετέχει στην κοινή προσευχή και θεία λατρεία.

Γέροντας Ιωσήφ

Ο π. Ιωσήφ προσήλθε στη Βίγλα κατά τον Οκτώβριο του έτους 1989, βρίσκοντας ερειπωμένο το Κελλί, ακατοίκητο ήδη από εικοσαετίας. Έκτοτε ακόπως και αδιαλείπτως προσπαθεί, επιτυχώς έως τώρα, να ανακαινίζει διαρκώς το Κελλί, καθιστώντας το, όχι μόνον υλικώς, τόπο πνευματικής αναπαύσεως των εκεί

προσερχομένων προσκυνητών. Αλησμόνητες παραμένουν σε όλους, οι αλληγορικές παρουσιάσεις του π. Ιωσήφ, πλήρεις υψηλών νοημάτων, που προτρέπουν σε αίνεσι Κυρίου, εσωτερική εγρήγορση, νήψη και ανοδική μετάνοια. Πλήθος μαρμάρινων, λίθινων και ξύλινων κατασκευών, σωστών κομψοτεχνημάτων κοσμούν το ησυχαστήριο. Άλλωστε, έργο του ίδιου είναι η κλίμακα που οδηγεί στο παρακείμενο σπήλαιο του Οσίου Αθανασίου.

Από το εκπληκτικού φυσικού κάλλους γεωγραφικό σημείο της Βίγλας, σε μικρή απόσταση ψηλά στον ουρανό, υπάρχει σημείο διελεύσεως αεροσκαφών της Πολεμικής Αεροπορίας, πριν ή και μετά από τις αποστολές. Υπάρχει δέ, ένας ιδιότυπος κώδικας επικοινωνίας των ιπταμένων χειριστών και του ασκητή της Βίγλας, ο οποίος κραδαίνει τεράστιες Ελληνικές και Ρωμανικές (Βυζαντινές) σημαίες, ευχόμενος επιτυχία στην αποστολή τους· δέχεται δε τις άμεσες ενθουσιώδεις απαντήσεις και ευχαριστίες τους, με εντυπωσιακούς ακροβατικούς χειρισμούς των αεροσκαφών. Το αυτό συμβαίνει και με την διέλευση από θαλάσσης σκαφών του Πολεμικού Ναυτικού.

Ο μοναχός Ιωσήφ γεννήθηκε στον Άγιο Βασίλειο Κορινθίας (κατά κόσμο Χρήστος Μπαϊρακτάρης) το 1958. Απόφοιτος της Σχολής ιεροψαλτών Μητροπόλεως Κορίνθου. Στην μουσική του συγκρότηση συνέβαλαν επίσης ο κατά σάρκα πατέρας του ιερέας Δημήτριος Μπαϊρακτάρης, ο πρωτοψάλτης του Αγίου Νικολάου Κορίνθου Ιωάννης Σπανός και ο Αθανάσιος Παϊβανάς, μαθητής του Θρασυβούλου Στανίτσα. Μοναχός της Ιεράς Μονής Δοχειαρίου (1983-1989), όπου συνέβαλλε σταθερά με τους λοιπούς πατέρες της Μονής.

.....Ο πολυγραφότατος Επίσκοπος Ροδοστόλου κ. Χρυσόστομος στο βιβλίο του "Ωδή στα αμάραντα, στον Άθωνα" με γλαφυρό τρόπο περιγράφει τις αντιξοότητες που αντιμετώπισε ο π. Ιωσήφ σε ένα πολυσέλιδο αφιέρωμα. Μερικά αποσπάσματα παραθέτω εδώ:

.....Τούτο το θαυμάσιο ησυχαστήριο του Αγίου Μηνά, που κάποτε για το ερημικό, το ησύχιο και την σκληροκομψότητά του, το είχα στα «υπ' όψιν», και παρά λίγο να το ερωτευθώ με πάθος, διάλεξε για τόπο καταφυγής, διαμονής και ασκήσεώς του, ο αγαπητός μου π. Ιωσήφ, (Μπαϊρακτάρης Χρήστος εκ Κορίνθου, υπό έτος γεννήσεως 1958, προσελεύσεως εις όρια Μεγ. Λαύρας 1989, κουράς 1983).

.....«Κόβει» το μάτι του. Λεπτό αισθητήριο για την αγιορείτικη καλλιτεχνία και αρχιτεκτονική, και με αρκετή επισκευαστική πείρα στο μαστορικό μητρώο του, απ' τη θήτευσί του στην Ι.Μ. Δοχειαρίου...

.....Συνηγόρησα στους Προϊσταμένους της Συνάξεως της Λαύρας για να δοθή

στον π. Ιωσήφ το κελλί. Με έθλιβε η επί τόσα χρόνια αφροντισιά του απ' τον μακαρίτη Γερο Μιχαήλ, που ανήμπορος επί δεκαετίες να βάλει επάνω του «ούτε ένα καρφί», τελικώς λόγω γηρατειών το εγκατέλειψε και τέθηκε στην εσωδιαίτηση και περίθαλψη της Λαύρας.

.....Ήδη το ευλογημένο, είχε πάρει την κατιούσα. Και όλοι στο Όρος ξέρουμε τι παθαίνουν τα κελλιά και οι καλύβες μόλις παύση να καπνίζη το τζάκι τους και μόλις μείνουν για κάπως περισσότερο του ανεκτού τα καντήλια τους σβησμένα...

.....Νέος, δραστήριος, έξυπνος και «πιάνουν τα χέρια του». Θα το σώση και θα το κάνη ακόμα καλλίτερο, σκεφτόμουν... Και τον ενεθάρρυνα σε κάθε ευκαιρία, όπως όλοι οι αδελφοί. Απέφευγα όμως να του κάνω λόγο για τους σε κάθε κακοκαιρία βροντοπάταγους και τις σε κάθε καταιγίδα κεραυνοπληξίες. Θα φοβηθή στις αρχές, είπα μέσα μου, θα μάθη ύστερα να κρύβεται στα ενδότερα και στο τέλος θα τις συνηθήση. Θα του είναι και μια γυμνασία και αφορμή να καταφεύγη μετά δέους στη δύναμι προς τον Χριστό, την Παναγία και τον Άγιό του, προσευχής...

.....Μόλις τα πέριξ σκοτεινίασαν, η βροχή έγινε νεροποντή και τα ατραπόβροντα έγιναν επικίνδυνα, ο π. Ιωσήφ κατέφυγε τρεμάμενος στην εκκλησία και «τόριξε» στην προσευχή. Άρχισε απ' το Χριστό, παρακάλεσε την Παναγία, πρόσεξε μην ήταν τα κανδήλια τους σβηστά και μπρος στην εικόνα του θαυματουργού αγίου Μηνά έστησε το εισοδικό μ' αναμμένη μεγάλη λαμπάδα. Χώθηκε ύστερα στο στασίδι του με το κομποσχοίνι στο χέρι και προσπάθησε να ηρεμήση το νου του, να γαληνέψη την ψυχή του, ψελλίζοντας την μονολόγιστη ευχή.

.....Νόμισε πως αναθάρρησε αρκετά και ξέννοιασε για λίγο. Μικρή όμως ήταν η ανακωχή, ολιγόλεπτη του υγροπατάγου η παύσις και των μπουμπουνητών το τέρμα. Μόλις που ένας κεραυνός έπεσε κατάκεντρα πάνω στον πετρόκτιστο τρούλλο. Τόσο εκκωφαντικός ήταν ο κρότος, τόσο δυνατό το τράνταγμα της εκκλησιάς και εκτυφλωτικός από τα παράθυρα ο φωτισμός, που ο δυστυχής νόμισε πως ταυτόχρονα έγινε και σεισμός πολλών καταστροφικής εντάσεως και ενεργείας ρίχτες.

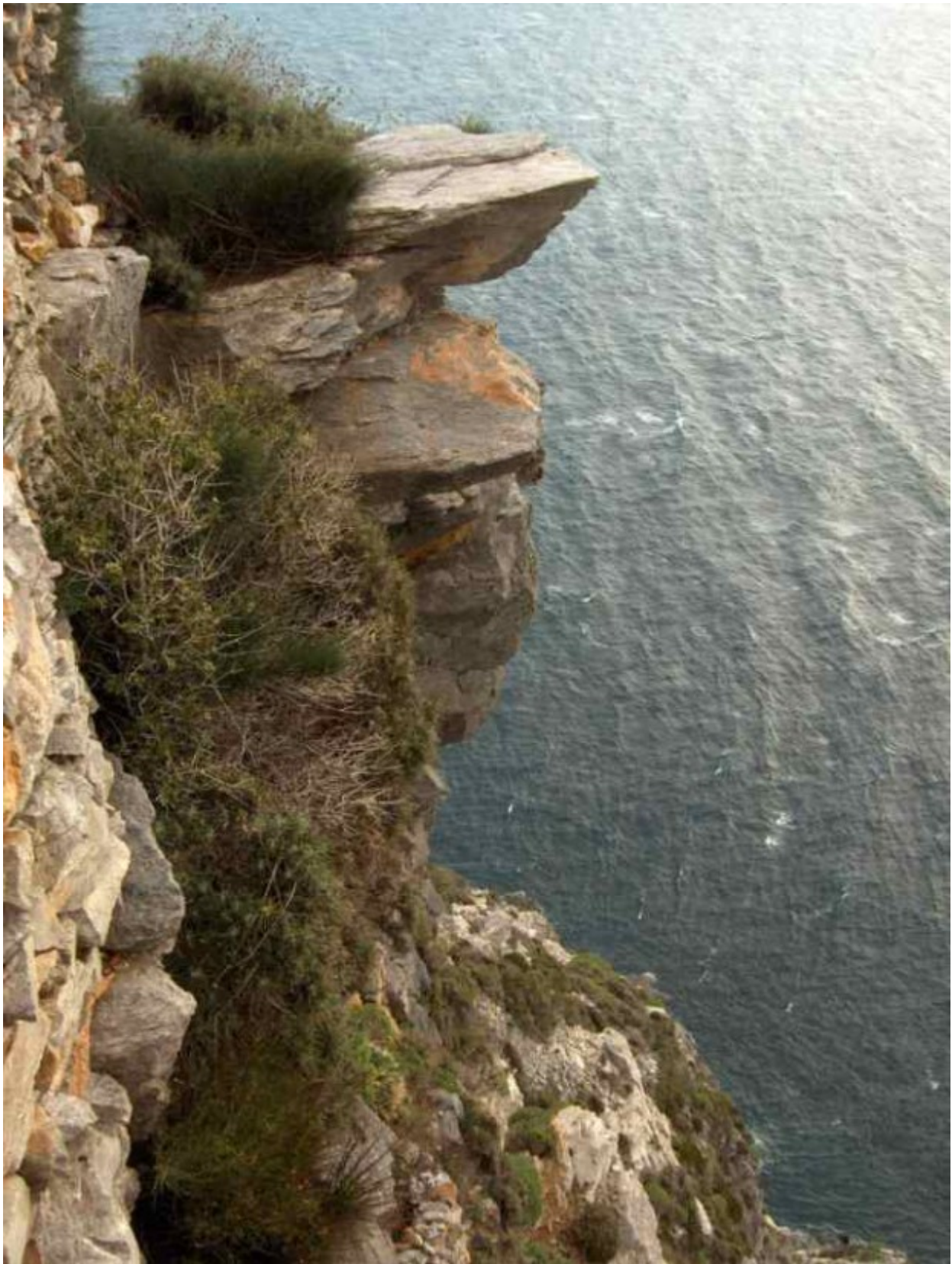
.....Πίστεψε πως έφτασε το τέλος του. Γιατί πέρα απ' τον φυσικό έως ενός σημείου φόβο που τον κατέλαβε, και κάτι το φρικιαστικό αισθάνθηκε να διαπερνά το σώμα του, να ριγή την επιδερμίδα του και να ανορθώνη το τριχωτό της κεφαλής του. Δάκρυα έβλυσαν ευθύς τα μάτια του, και για αρκετές στιγμές τα αισθανόταν καταθαμπωμένα... Κι αν δεν πίστευε πως παρά ταύτα εκεί μέσα ήταν ασφαλέστερος και ότι αν τολμούσε να βγη έξω σίγουρα κάποιος άλλος θα τον

αποτελείωνε και θα τον έκανε κάρβουνο, ή θα τον περιάδραχνε η κακοκαιρία για να τον κατατσακίση χάμω στα κακοτράχαλα, θα έτρεχε για καταφυγή και παρηγοριά στους γείτονες Βιγλιώτες, των οποίων όλες οι καλύβες με πρόνοια και σοφία είναι κτισμένες σε λακκοβαθουλώματα, και καμμιά ανεμοθύελλα απ' όπου κι αν λυσομανήσει δεν μπορεί να τις προσβάλει και τις βλάψει...

.....Μόλις έφεξε και ξημέρωσε, και κόπασε κάπως η θύελλα και κατάλαβε πως τώρα, μπορούσε να ξεμυτίσει, νάτος να παίρνη βιαστικός το μονοπάτι προς τους συμπατριώτες του Κορινθίους και άτσαλα να χτυπήσει την πόρτα της καλύβας του Γέροντος Ποταπίου και του παπα Ανθίμου. Τον ενεθάρρυναν κι εκείνοι να εγκαταβιώσει στον άγιο Μηνά και τούτο τον εφοδίαζε τώρα με πρόσθετο θάρρος.

.....- Ανοίξτε γρήγορα γιατί πεθαίνω. Και μόλις του άνοιξαν και μπήκε μέσα: Έφυγα οριστικά από το κελλί και μη μου ξαναπήτε να μείνω εκεί μέσα ...

(Από το βιβλίο Ωδή στα αμάραντα, στον Άθωνα του Επισκόπου Ροδοστόλου κ. Χρυσοστόμου)

-2-

Στο χείλος του ίδιου γκρεμού, που βρίσκεται το ησυχαστήριο του Αγίου Μηνά, καμιά τριακοσαριά μέτρα δυτικότερα, είναι χτισμένη μια ξεροκαλύβη, χωρίς ναό. Το ονομάζουν κάθε φορά από το όνομα του τελευταίου στεγαζόμενου ασκητού. Η καλύβα έχει οροφή από τσίγκους και τοίχους από πέτρα. Δύο δωμάτια, το ένα πάνω στο άλλο, σκέτο φτωχοξεροκάλυβο, όπως λένε στον Άθωνα τέτοια φτωχοκτίσματα που δεν έχουν ναΐσκο. Οι προκάτοχοι της καλύβας, προνοιακά γι' αυτούς και τους επόμενους, έκτισαν ένα ξερολιθόκτιστο πεζουλάκι προς τον γκρεμό και την θάλασσα «μη λάχει και-βασκανία δαίμονος -σκοντάψει ο διάδοχος νοικοκύρης ασκητής ή ζαλιστεί και πέσει από ίλιγγο ακροβαδίζοντας στα αιθέρια εκείνα ύψη». Την καλλιεργήσιμη γη την είχε λίγο μακρύτερα, στον πάτο ενός λάκκου με χώμα που το κουβάλησαν από την περιοχή του Κύρ Σαΐου

Σήμερα κατοικείται από τον γέροντα Βλάσιο. Ο γέροντας Βλάσιος έχει γράψει το βιβλίο «Οι άορατοι ερημίτες του Άθωνα», εκδόσεις Τέρτιος. Όσες εξηγήσεις και αν δοθούν από την ανθρώπινη λογική γι' αυτούς τους αοράτους ερημίτες

εξακολουθούν να παραμένουν ένα μυστήριο της Αθωνικής ερήμου. Από το 1944 ασκήτευσε εκεί ο Υδραίος Γερο-Ιερώνυμος ο οποίος αποχωρίστηκε από τούτη την ζωή και από την αγαπημένη του καλύβα με βίαιο θάνατο από ένα ψυχοπαθή γύρω στο 1960.

-3-

Παρατηρώντας τις καλύβες στην Βίγλα διαπιστώνουμε, ότι οι περισσότερες, οι κτίτορές τους τις έκτισαν σε λάκκους, για να τις προστατέψουν από τους αγριοκαιρούς.

Εξαίρεση αποτελεί η καλύβη του Αγίου Φανουρίου που ο μακαρίτης ο κτίτοράς του Γέροντας Αββακούμ έκτισε την καλύβα και το εκκλησάκι του Αγίου Φανουρίου σε υπερέχουσα ξέφωτη τοποθεσία. Κατασκεύασε όμως από τα βορεινά πεζούλι θεόρατο, "κάστρο" όπως το έλεγε για να προστατεύσει τον Άγιο του τουλάχιστον από εκείνη την πιο επικίνδυνη μεριά. Μοναχός από τους παλιότερους της Λαύρας. Το ημερολογιακό σχίσμα τον έκανε να διαφωνήσει με την γραμμή και την τακτική της Μονής και να γίνει ζηλωτής, να περιπλανηθεί στο Όρος για κάμποσο καιρό και να προτιμήσει τελικά την Βίγλα σαν σωτήριο καταφύγιο. Δεν ήταν ακραίος στις σκέψεις του και στις εκφράσεις του. Απλά έκοψε το μνημόσυνο του Πατριάρχη γιατί ο Ο Μελέτιος Μεταξάκης», όπως έλεγε, «και το Οικουμενικό Πατριαρχείο άλλαξαν το ημερολόγιο και καθιέρωσαν το «παπικό» και από κει και πέρα όλοι οι Πατριάρχες είναι «φιλενωτικοί». Έμεινε πάντοτε ήσυχος, διαλλακτικός και μακριά από φανατισμούς και φατριασμούς. Όλοι τον σεβόταν, τον αγαπούσαν και ποτέ δεν σκέφτηκαν να τον διαγράψουν από το μοχολόγιο της Μονής. Διάσημοι καθηγητές και λόγιοι, όπως οι Παπαμιχαήλ, Λούβαρης, Τρεμπέλας, Dólger και άλλοι εκφράστηκαν με θαυμασμό για τον π.Αββακούμ.

Μετά την κοίμηση του Γέροντα Αββακούμ η καλύβη έμεινε έρημη, στο έλεος των αρπακτικών και σαρωτικών ακραθωνίτικων ανέμων. Σήμερα κατοικείται από τον ιερομόναχο Σάββα, ο οποίος ανακαίνισε την καλύβα και την προστάτεψε από το ερειπιοκατάντημα.

-4-

Στης Βίγλας το ανατολικό άκρο τελευταία από όλες τις καλύβες βρίσκεται η των Τριών Ιεραρχών....Εκεί ασκήθηκε ο Γέροντας Αναστάσιος. Αυτός καταγόταν από το χωριό Μερκάδα Φωκίδας.Με τις οικονομίες που εξοικονομούσε από την εργασία του προσπάθησε να αναστηλώσει την ερειπωμένη καλύβα. Ομως ήταν η εποχή της δικτατορίας και τότε με βάση τον νόμο 124/1969 καμμία εργασία δεν μπορούσε να εκτελεστεί αν δεν υπήρχε άδεια από την πολιτική διοίκηση του Αγίου Όρους.

Έστειλε ο Διοικητής Σ.Παπαδάτος χωροφύλακες και σταμάτησαν τις εργασίες και τον απείλησαν με δίωξη αν τις συνέχιζε, επειδή δεν είχε πάρει την νόμιμη άδεια. Φοβήθηκε ο άνθρωπος και σταμάτησε τις εργασίες, αφήνοντας την καλύβη ξεσκεπάστη. Έμεινε για κάμποσο καιρό στο ησυχαστήριο του Αγίου Μηνά και στην συνέχεια άσκήθηκε στα Κατουνάκια.

-5-

Στις εύκολα προσβάσιμες περιοχές της Βίγλας βρίσκονται:

- Η Καλύβη των Εισοδίων της Θεοτόκου. Στην καλύβη αυτή ασκήτεψαν ο Μικρασιάτης Γέροντας Γελάσιος με τους δύο υποτακτικούς του. Τον π.Γαβριήλ, που έπλεκε καλογερικές σκούφες και τον π.Πάυλο τον πρώην σιδηροδρομικό. Σήμερα ασκείται σε αυτήν ο π.Ιωάννης ο Δωδεκανήσιος.

-Η Καλύβη των Αγίων Τριών παιδων. Εδώ ασκήτεψαν ο μονότροπος και λιγομίλητος ζηλωτής Παύλος που καταγόταν από το Βραχώρι Λασηθίου. Αυτός χειροτονήθηκε παπάς και απέκτησε υποτακτικό και ψάλτη για να τον ξελειουργεί, τον κατά σάρκα πατέρα του, τον οποίο κατά την κουρά μετονόμασε σε Κάλλιστο.

-Η Καλύβη της Αγίας Σκέπης, που ησύχαζε ο Κρητικός Γέρο Ιάκωβος. Επίσης στην καλύβη αυτή έγινε το 1927 η κουρά του Γέροντα Ενώχ, που καταγόταν από την Μολδαβία και έκτοτε ασκήτευε στα ερημικότερα μέρη του Αγίου Όρους, όπως στην Καψάλα.

Σήμερα στην Καλύβη αυτή υπάρχει η συνοδεία του εκ Κορίνθου Γέροντα Παταπίου, που αποτελείται από ένα ιερομόναχο και ένα μοναχό. Εδώ εκτός από τον ναό της Αγίας Σκέπης υπάρχει και το κατανυκτικότατο εκκλησάκι του Οσίου Παταπίου, που είναι κτισμένο στην είσοδο φυσικής σπηλιάς.

Εικόνες από την Καλύβη της Αγίας Σκέπης.

-6-

Κουρασμένος από την πορεία μου στα μέρη της Βίγλας και μετά από το προσκύνημα στην σπηλιά του Αγίου Αθανασίου, έστρεψα την προσοχή μου πιο δυτικά στην σπηλιά της Καλύβης της Γέννησης του Σωτήρος. Πραγματική πρόκληση και καινοτόμα αρχιτεκτονική, αφού τα θεμέλιά της τα έχειαπό πάνω. Ακουμπάει λίγο στους φυσικούς προβόλους του ατέλειωτου γκρεμνού και περισσότερο κρέμεται σαν ένα μεγάλο κλουβί από τεράστιες σιδεριές που επινόησε και κατασκεύασε ένας Ρουμάνος μοναχός, που δεν μπόρεσε να ησυχάσει στην γειτονική Σκήτη του Τιμίου Προδρόμου. Σήμερα νοικοκύρης-ασκητής της Καλύβης είναι ο Σερραίος π. Ηλίας, ένας νεότατος χαριτωμένος ασκητής, που με το καθαρό βλέμμα και τις ξεκάθαρες σκέψεις σαγηνεύει τον προσκυνητή.

Η σπηλιά του 'Αγίου Αθανασίου του Αθωνίτη.

Στο νοτιότερο μέρος της ερήμου της Βίγλας και στην περιφέρεια Μεγίστης Λαύρας, κοντά στην Ρουμανική Σκήτη του Τιμίου Προδρόμου, βρίσκεται η σπηλιά του 'Αγίου 'Αθανασίου.

Στην βιογραφία του «Όσιου 'Αθανασίου τοῦ εν "Αθω» , του οποίου γιορτάζεται η μνήμη στις 5 'Ιουλίου, αναφέρεται ότι ο Όσιος πολλές φορές και κυρίως από την

Καθαρή Δευτέρα μέχρι το Σάββατο του Λαζάρου ησύχαζε σ' αυτό το σπήλαιο.

“Άλλη ιστορική πηγή, αναφέρει ότι ησύχαζε εκεί ο “Όσιος κατά τους θερινούς μήνες. Έκεί νήστευε και προσευχόταν πολύ και για το “ποίμνιόν του”, για να ενισχύσει ο Θεός τους Μοναχούς του να νικήσουν την αμαρτία και τους πονηρούς δαίμονας. Είναι αδύνατον να περιγραφούν οι αγώνες και τα παλαίσματά του εναντίον αυτών των αοράτων έχθρων των Χριστιανών. Τάγματα ολόκληρα τον πολεμούσαν και τον πείραζαν και αυτός τους νικούσε και τους εδίωκε με την έντονη προσευχή και την νηστεία.

Κάθε χρόνο, το Σάββατο του ‘Ακάθιστου Ύμνου, γίνεται στην σπηλιά αγρυπνία και λειτουργία, από Πατέρες και Μοναχούς της Μεγίστης Λαύρας, της Ρουμανικής Σκήτης, της Βίγλας και άλλων μερών.

Σημειωτέον ότι, έξω από την σπηλιά αυτήν, είναι κτισμένα ερημικά κελιά, εντός δε αυτής υπάρχουν κτισμένα δύο παρεκκλήσια αφιερωμένα το ένα στην Παναγία του “Ακάθιστου” και το άλλο στον “Όσιο Αθανάσιο.

Η αρχή των σκαλοπατιών

Η κάθοδος προς το σπήλαιο είναι μια πραγματική περιπέτεια. «Απότομη η ευλογημένη κατωφέρεια» στα κάθετα του φοβερού αυτού αγιορείτικου Καιάδα και σε πιάνει ίλιγγος αν επιμείνεις να δεις μέχρι που φτάνουν προς τα κάτω τα γρανίτινα κράσπεδά του. Διακόσια πενήντα σκαλοπάτια, γεμάτα από κίνδυνο κατακρημνισμού, ακολουθούν τον απότομο γκρεμό. Μεγάλη η κλίση του γκρεμού και σε μερικά σημεία φθάνει σχεδόν το 100%. Χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή και καλά θα κάνει ο ευλαβής προσκυνητής εκτός από την επίκληση του ονόματος της Παναγίας και του Αγίου, να αποφεύγει να βλέπει αριστερά και κάτω προς την θάλασσα, κυρίως αν αντιμετωπίζει προβλήματα καρδιάς και ίλιγγων.

Σήμερα η κάθοδος και η άνοδος είναι ευκολότερες και ασφαλείς. Δεν κινούνται, δεν σαλεύουν οι πλάκες και οι πέτρες των σκαλοπατιών. Ανακατασκεύασε αυτή

την επικίνδυνη κλίμακα, σταθεροποιώντας και ασφαρίζοντας τις πέτρες με τσιμεντοκονία, ο ειδικός και επιμελέστατος γέροντας Ιωσήφ ο Βιγλιώτης, με την συνεργασία δύο Βορειοηπειρωτών εργατών και την χρηματοδότηση του π.Βασιλείου Λαυριώτη, από δωρεές πνευματικών του παιδιών.

“Κάθισμα» και «προσκύνημα» χαρακτήρισε την σπηλιά του Αγίου η Μεγίστη Λαύρα από τα πολύ παλιά χρόνια. Δεν δίνει ιδιοκτησιακό ομόλογο, δεν επιτρέπει δικαιωματική διαδοχή. Λάμβανε υπόψιν τις ζητήσεις και επέλεγε τον φερεγγυότερο, τον σεβαστότερο, τον άριστο. Κριτήρια για απόφαση ήταν: η ηλικία, οι συστάσεις, η υπακοή, η ευσέβεια, η μοναστική πείρα και άσκηση, οι μοναχικές αρετές. Και στον οικήτορα της σπηλιάς εξασφάλιζε μηνιαία χορηγία των αναγκαίων από το Δοχείο της μονής για απερίσπαστη και αμέριμνη κατοίκηση εκεί.

Παλαιότερα, κατά καιρούς, ασκήτευσαν στην σπηλιά αυτήν αρκετοί αγωνιστές της οσιότητας, ονομαστοί πνευματικοί, ερημίτες, «παραπεσόντες Μοναχοί» και άλλοι.

Ο περιφημότερος των τελευταίων χρόνων που αγωνίστηκε στην σπηλιά αυτήν ήταν ο παπά-Χαρίτων ο Πνευματικός, ο οποίος ήλθε από το Σίναιο “Όρος της ‘Αραβίας. Αυτός έζησε στο Κάθισμα στις αρχές του 20ου αιώνα με μεγάλη για τον χώρο συνοδεία. Ο Γέροντας αυτός ήταν ονομαστός για την αγιότητα και την σοφία του και εξομολογούσε τους προϊσταμένους και μοναχούς της αδελφότητας της Λαύρας, τους ασκητές της περιοχής και πολλούς άλλους που προσέρχονταν στο πετραχήλι του και στην σωστική του πατρότητα. Πρόκειται για εκείνο τον πνευματικό που με την Θεία Χάρη προείδε τον φοβερό και καταστρεπτικό για το Άγιο Όρος σεισμό του 1905 και διέταξε τους υποτακτικούς του μοναχούς να μπου στο βάθος της σπηλιάς, στο εκκλησάκι του Αγίου και να προσπέσουν με δάκρυα στην προσευχή γιατί θα ακολουθήσει μεγάλος χαλασμός, πράγμα που έγινε. Και με φόβο και θρήνους αισθάνονταν τα κάτω τους και τα γύρω τους να χοροπηδούν και βράχια να ξεκολλάνε από τους γκρεμούς και να εκσφενδονίζονται με πάταγο στην θάλασσα.

Ο κ. Γεώργιος Αποστολάκης στο βιβλίο του -Ο Τρικαλινός ιερομόναχος Χαρίτων ο Αγιορείτης, ο πνευματικός, ο λόγιος, ο υμνογράφος, ο ασκητικός, γράφει σχετικά με τον Γέροντα.

«... Η Γεροντία της Μεγίστης Λαύρας, συνεχίζει διηγούμενος ο παπα-Χαρίτων, με υποχρέωση να έλθω εδώ στη Σπηλιά του αγίου Αθανασίου στη Βιγλα διότι ήταν μεγάλη ανάγκη να έχει το ησυχαστικό Κάθισμα και Προσκύνημα αυτό Πνευματικό, εφόσον είχε κοιμηθεί εν Κυρίω ο προκάτοχός μου Πνευματικός κυρ-Νικηφόρος.

»Εδώ στη Σπηλιά πολύ σκληρά πολεμήθηκα από τον πολυμήχανο εχθρό του ανθρωπίνου γένους, τον Διάβολο. Όπως βλέπετε κι εσείς παιδιά μου, έλεγε, κάθε

μέρα εξακολουθεί να μας πειράζει και τώρα, ρίχνει βράχια στη Σπηλιά μπροστά για να μας σκοτώσει, αλλά επειδή δεν έχει εξουσία δεν έχει την άδεια από τον Θεό, δεν μπορεί να μας βλάψει.

«Γι' αυτό παιδιά μου μη φοβείσθε το Διάβολο διότι δεν μπορεί να σας πειράξει περισσότερο από την αντοχή και τη δύναμη που έχετε λάβει από το Θεό...»

Έτσι με συμβουλές και νουθεσίες στήριζε στην αρετή όχι μόνον τους υποτακτικούς του, αλλά και όλους όσοι τον επισκέπτονταν. Κι αυτός στη ζωή του εκεί στη Σπηλιά όσα χρόνια έμεινε ουδέποτε έφαγε λάδι ή αρτυμένο φαγητό μέχρις ότου παρέλαβε Κύριος ο Θεός την αγνή ψυχή του στη Βασιλεία των Ουρανών σε αρκετά μεγάλη ηλικία.

Στο Σπήλαιο του Αγίου Αθανασίου του Αθωνίτη ο παπα-Χαρίτων ασκήθηκε 17 έτη, από το 1889 μέχρι το τέλος του βίου του το 1906. Εκεί κυρίως έδρασε και απέκτησε φήμη ως πνευματικός. Απέκτησε τετραμελή συνοδεία. Γνωστοί είναι ο παπα-Κοσμάς που τον διαδέχθηκε στη Σπηλιά, ο διακο-Δαμιανός, κατά σάρκα αδελφός αυτού (από την Τήνο), και ο μοναχός Αθανάσιος (από τη Δάφνη Καλαβρύτων). Στο Σπήλαιο συνέχισε παράλληλα και το προσφιές έργο της αντιγραφής χειρογράφων.

Στο σπήλαιο του αγίου Αθανασίου στο σεισμό του 1905 η συνοδεία του παπα-Χαρίτωνα διασώθηκε με τρόπο θαυμαστό.

“Οι πατέρες είχαν συνήθεια να εγείρονται την έκτη ώρα του μεσονυκτίου και να διαβάζουν την ακολουθία τους. Τη νύχτα όμως του σεισμού ο Γέροντας παπα-Χαρίτων, φωτισμένος από το Θεό σηκώθηκε μισή ώρα νωρίτερα και εισήλθε στο σπήλαιο, όπου είναι ναός της Θεοτόκου. Τα οικήματα των ησυχαστών είναι έξω από το σπήλαιο στην κυριολεξία πάνω στο χείλος του γκρεμού. Έτσι ο Θεός οικονόμησε των σωτηρία της συνοδείας του παπα-Χαρίτωνα. Αφού λοιπόν οι πατέρες εισήλθαν στο Ναό και άρχισαν με κατάνυξη να κάνουν την ακολουθία τους, εκείνη ακριβώς την ώρα άρχισε να σείεται όλο το σπήλαιο.

Ογκωδέστατοι λίθοι έπεσαν από μεγάλο ύψος με κρότο και φαινόταν ότι όλο το όρος είχε διαρρηγεί σαν από κρατήρα ηφαιστείου. Καπνοί, κονιορτοί και δυνατή οσμή από την προστριβή των αλλεπάλληλων βράχων έδιναν την εντύπωση ότι το παν είχε χαθεί. Οι λίθοι παρέσυραν και τα οικήματα των μοναχών που ήσαν έξω από το σπήλαιο και τα γκρέμισαν στη θάλασσα που είναι σε 300 μέτρα βάθος σε μέρος πολύ κατωφερές και απόκρημνο. Όμως η Κυρία Θεοτόκος, εισάγοντας νωρίτερα τα τέκνα της στο ναό του σπηλαίου, σκέπασε αυτούς και τους διάσωσε αβλαβείς. Όταν ξημέρωσε, οι πατέρες ξεθάρρεψαν και βγήκαν από το σπήλαιο για

να δουν την κατάσταση. Αμέσως ευχαρίστησαν την Παναγία για τη θαυμαστή διάσωσή τους. Οι πατέρες της Μεγίστης Λαύρας όταν συνήλθαν από το σεισμό, έστειλαν μερικούς με ζώα και ιερέα για να παράσχουν βοήθεια στους πατέρες του σπηλαίου. Όταν έμαθαν τι έγινε, θαύμασαν και δόξασαν το Θεό.

Ο παπα-Χαρίτων κοιμήθηκε στις 14 Αυγούστου 1906.

Ο υποτακτικός του άφησε την παρακάτω ιδιόγραφη σημείωση:

«Το έτος 1906 Αυγούστου 14 ο μακάριος ούτος πνευματικός παπα-Χαρίτων Παπαγεωργόπουλος ανεπαύθη εν Κυρίω άγων το εβδομηκοστόν έτος της ηλικίας του. Ήτο σεβαστός εις την θεωρίαν και λίαν πεπαιδευμένος και έμπειρος της θείας Γραφής. Το γένειόν του ήτο κατάλευκον και μακρύ έως την οσφύν του και ενάρετος πολύ. Η δε πατρίς του ήτο το χωρίον Μεγάλο Μέρτσιον από τα Τρίκαλα της Θεσσαλίας. Ο θάνατος αυτού ελύπησεν πάντας του μοναχούς Αγιορείτας, διότι είχαν αυτόν πνευματικόν τους πατέρα.

«Θλίψις, χαρά και βάσανα ενταύθα τελευτώσιν,

μόνον δε τα καλά έργα εις τον αιώνα ζώσι.

Πλούτος, δόξα και αξιώματα προς τούτοις ματαιότης,

αγάπη δε υπομονή, ταπείνωση όντως μακαριότης».

Απεβίωσεν και ετάφη ούτος εν των Σπηλαιώ του Αγίου Αθανασίου».

Μετά την κοίμησή του η συνοδεία του δεν μπόρεσε να μείνει για πολύ ακόμη στη Σπηλιά του Αγίου Αθανασίου. Οι πατέρες επιθυμούσαν τόπο περισσότερο ησυχαστικό και στη Σπηλιά πήγαινε πολύς κόσμος από τη Λαύρα, κατάσταση που ενοχλούσε αφάνταστα όλη τη συνοδεία. Αποφάσισαν λοιπόν να εγκατασταθούν στα Καυσοκαλύβια, όπου κτίσανε ναό επ' ονόματι του «Ακαθίστου Ύμνου».

Στο σπήλαιο αργότερα ασκήθηκε για τέσσερα χρόνια ο ΓεροΝεόφυτος ,από την Ζάτουνα της Αρκαδίας, ο ακτήμονας και ανά το Όρος περιφερόμενος,που τον αποκαλούσαν «Καψάλη» επειδή ήταν κάτισχνος και ξερακιανός και έκανε κάμποσα χρόνια στην Καψάλα.

Επίσης εκεί ασκήθηκε ο π.Μελέτιος ο Κρητικός για κάμποσα χρόνια, αλλά αναγκάστηκε να φύγει γιατί τον βασάνιζε με τις πυκνές επισκέψεις του ένας φρενοβλαβής, ο οποίος επέμεινε να ησυχάσει και αυτός εκεί.

Και ο π.Ησαΐας, ο πρώην Ξενοφωντινός, που καταγόταν από χωριό της Χαλκιδικής, δεν άντεξε για πολλά χρόνια εκεί, επειδή η πολλή υγρασία του δημιούργησε σοβαρά προβλήματα υγείας. Αναγκάστηκε να κτίσει καλύβα ακριβώς από πάνω στα ισιώματα και να κατεβαίνει πρωί και βράδυ για να ανάβει τα καντήλια. Και μετά από πολλά χρόνια μετακόμισε στο κελί «Τουρλωτή» της Μορφωνιούς. Και από τότε τα καντήλια τα ανάβουν οι πλησιέστεροι ασκητές.

Και περνούν τα χρόνια και κανείς δεν βρίσκεται να συνεχίσει εκεί ακατάπαυστη του Αγίου την διαδοχή «και το εν νηστεία, αγρυπνία, προσευχή πύκτευμα των παθών και των δαιμόνων επ'αγιασμό και σωτηρία του.....Δεν της αρκεί της σπηλιάς του Αγίου το ολιγόωρο φώτισμα των λυπημένων κανδηλιών της, δεν μπορεί το αλιβάνιστο των εικόνων της, το αλειτούργητο των Αγίων Τραπεζών της. Λυπητερή και η μορφή της Θεοτόκου, της οποίας η αρχαία και θαυματουργή εικόνα (που η παράδοση την συνδέει με την επέμβασή της στην μετάνοια της Οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας στα Ιεροσόλυμα) αιώνες αρεσκόταν να βλέπει συγκατοίκους να την ασπάζονται με ευλάβεια και να διαβιούν συνέχεια και θεάρεστα μπροστά και δίπλα της, να ακούει να υμνολογούν τον Ύψιστο και Σωτήρα Γυιό της, να δέχεται τις ικεσίες των για έλεος, για χάρη, για αγιασμό -, για σωτηρία, για αιώνιο ζωή μαζί Του, μαζί Της, με τον Άγιο Αθανάσιο και όλους τους Αγίους» (Επίσκοπος Ροδοστόλου Χρυσόστομος)

Επίλογος.

Εγκαταλείποντας την ευλογημένη αυτή ασκητική Αθωνίτικη παλαιστρα το ερώτημα παραμένει..Πώς να περιγράψεις και να τα ιστορήσεις με λεπτομέρεια

,όπως το αξίζουν όλα; Βράχια, πλαγιές,, θαμνότοποι, καλύβια, πρόσωπα, γεγονότα.

Πώς να καταλάβεις αυτές τις τολμηρότητες των ησυχαστών αν δεν γίνεις και σύ αυτόπτης μάρτυρας;

Εύχομαι η Κυρία Θεοτόκος

- να μας αξιώσει στην επόμενη ιεραποδημία μας στην περιοχή της Ανεμόεσσας Βίγλας, να επισκεφτούμε και τα υπόλοιπα μέρη της όπως την Καλύβη των Αγίου Βαρλαάμ και Ιωάσαφ, όπου ασκήτεψε ο ΓεροΕυθύμιος ο παράξενος και σαλός,, τα ασκητήρια των Γιανακοπουλαίων, που μέρος τους φαίνονται από την σπηλιά του Αγίου Αθανασίου, την περιοχή του ΚυρΣαίου όπου ασκήτεψε ο Γέροντας του Αγίου Αθανασίου του Αθωνίτη Ησαΐας καθώς και το ασκητήριο του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά.

-Και τους οικήτορες ησυχαστές της Βίγλας να ενισχύει ποικιλοτρόπως στα ασκητικά τους παλαίσματα και δια των πρεσβειών της να εξασφαλίσει το «διάδοχον» των καλυβιών επειδή:

«...Στο Άγιο Όρος τα κελλιά και οι καλύβες στέκονται ακέραιες, χαριτωμένες, σταθερές στον τόπο τους στοργικά προστατευτικές του οικήτορός των όσο αυτός εργάζεται ή και απλώς αναπνέει, ανήμπορος να κάνει τίποτ'άλλο. Έτσι όμως και πεθάνει και θαφτεί ο Γέροντας και αργήσει να βρεθεί διάδοχος του, αλίμονο δεν μπορούν να περιμένουν πολύ. Τους λείπει η ψυχή τους. Δεν το αντέχουν το αβάδιστο, το άψαστο των χερουλιών, το σφαιριστό της πόρτας, του ναΐσκου το αλιβάνιστο, το ακάπνιστο του τζακιού τους. Τις πιάνει απελπισία αβάσταχτη και βιάζονται στο σάρωμα, να γίνουν γρήγορα με την γή ένα, αδιαφορώντας με σκληρότητα για την υστεροφημία τους, για...την λύπη των άλλων της τάξεως εξαρτημάτων και για το ότι, αργά ή γρήγορα κάποιος θα είχε την πρόθεση και την επιθυμία την σφοδρή να στεγασθεί εκεί, να ανοίξει τα πορτοπαράθυρα, να εσπερίσει, να ορθρίσει στο κατανυκτικό εκκλησάκι τους, να στείλει από αυτό στον Ύψιστο τις προσευχές του και τους στεναγμούς του, να θυμιατίσει τις εικόνες, να ελπίσει από εδώ την επίτευξη της σωτηρίας του, να το κάνει δηλαδή ουρανοδρόμιό του.».(Επίσκοπος Ροδοστόλου Χρυσόστομος)

Σημείωση.

Για την συγγραφή των άρθρων χρησιμοποιήθηκαν πληροφορίες από όλα τα σχετικά με το Άγιο όρος βιβλία του Θεοφιλεστάτου Επισκόπου Ροδοστόλου Χρυσοστόμου, το Γεροντικό του Αγίου όρους, το βιβλίο του -Ο Τρικαλινός ιερομόναχος Χαρίτων ο Αγιορείτης του κ.Γεωργίου Αποστολάκη, προέδρου Εφετών καθώς και απο προφορικές μαρτυρίες των πατέρων που ασκούνται στα ησυχαστήρια της Βίγλας.

Ευχαριστούμε και τον κ.Αντώνιο Μάρκου για τις επι πλέον πληροφορίες που μας έστειλε σχετικά με τον μακαριστό Επίσκοπο Βρεσθένης Ματθαίο(Γ.Ο.Χ)

Επιμέλεια έρευνας: πρωτοπρεσβ.Δημήτριος Αθανασίου

Πηγή: fdathanasiou.wordpress.com

-